

© CFS, Fort Wayne

KENEN TE SANOTTE MINUN OLEVAN?

Mitä tunnustuksella tarkoitetaan kirkossa?

Tämän vihkon ovat lahjoittaneet:

LUTHERAN HERITAGE FOUNDATION
36380 Garfield Road Suite 3
Clinton Township, MI 48035
USA

SUOMEN LUTHER-SÄÄTIÖ
PL 127
00101 Helsinki

Tämä professori Hermann Sassen artikkeli on julkaistu englanninkielisenä käännöksenä Concerning the Nature of Confession in the Church Quartalschriftissä 1949. Alaotsikot toimituksen.

Lyhentäen ja muokaten kääntänyt Juhana Pohjola.

Piirroksat: Maria Pietilä

KENEN TE SANOTTE MINUN OLEVAN?

Mitä tunnustuksella tarkoitetaan kirkossa?

Evankelis-luterilainen kirkko on sanan varsinaisessa merkityksessä tunnustuksellinen kirkko. Se lakkaa olemasta luterilaisen uskonpuhdistuksen kirkko silloin, kun se ei enää ole luterilaisen tunnustuksen kirkko. Tämän tosiasian monet luterilaisuuden vastustajat näkevät meitä paremmin. Pyrimmehän me usein pyyhkimään meihin isketyn ‘tunnustuksellisuuden’ leiman otsastamme ja yritämme vakuutella, ettemme loppujen lopuksi niin mahdottomia olekaan. Voisimme luetella sivun verran nimityksiä, joilla tunnustuksellisia luterilaisia on nimitetty. Tahdomme kuitenkin olla kirkko, joka ottaa vakavasti ja todesta isiemme laatiman tunnustuksen ja uskallamme velvoittaa paimeimme pitäytymään siihen, koska (*quia*) se on yhtäpitävä Jumalan sanan eli Pyhän Raamatun kanssa.

Tunnustuksellisuudella, tunnustususkollisuudella ja tunnustuskirkollisuudella tarkoitetaan siis sellaista uskonäkemyistä ja teologista linjaa, jossa uskonpuhdistuksen luterilainen perintö nähdään ajankohtaisena ja halutaan pitää lyhentämättömänä voimassa. (Toim.huom)

Nykyään olemme saaneet tottua siihen, että tunnustuksellista luterilaisuutta arvostellaan suorastaan raivokkaasti. Tämä yltyy paikoitellen sellaisiin mittasuhteisiin, että joudumme vakavasti pohtimaan, onko kyse enää vain inhimillisestä vastustuksesta vai ovatko niiden takana suuremmat voimat. Jos haluamme ymmärtää mistä on kyse, meidän on paneuduttava tunnustuksen olemukseen ja sen merkitykseen kirkossa.

Tunnustuksen olemus

Luonnollisesti Uusi testamentti on kirkon tunnustuksen tutkistelussa paras opas ensinnäkin siksi, koska se on tunnustuksen ainoa perusta ja toiseksi koska se sisältää käytännöllisen opastuksen tunnustuksen merkityksestä. Olennaisen tärkeää on havaita seuraava tosiseikka. Uuden testamentin käyttämällä sanoilla tunnustamisesta (lat. *confiteri*, kreik. *homologein* ja *exhomologeisthai*) on useita merkityksiä, jotka kuitenkin pohjimmiltaan liittyvät toisiinsa. Ensinnäkin kyse on **syntien tunnustamisesta** (1.Joh.1:9; Matt.3:6; Jaak.5:16). Toiseksi sana merkitsee **uskon tunnustamista** (Matt.10:32; Joh.9:22; Room.10:9; 1.Joh.2:23; 4:2; Fil.2:11; 2.Kor.9:1; Hepr.3:1; 4:14). Kolmanneksi tunnustamisella tarkoitetaan **Jumalan ylistämistä** (Matt.11:25; Room.14:11).

Kirkossa tämä kolmenlainen tunnustaminen kuuluu erottamattomasti yhteen. Kirkkohistoria osoittaa sen selvästi. “Sinua, Jumala, kansasi tunnustaa, eteesi polvilleen maanpiiri lankeaa, kerubit ja serafit ja vallat korkeat taivaassa iäti kiitosta laulavat.” (*Te Deum, Te Dominun confitemur*) Tämän 300-luvulla syntyneen virren *Martti Luther* sisällytti kirkon ekumeenisten tunnustusten joukkoon. Sitä ihmiskunnan syntejä katuva ja armosta elävä kirkko lauloi vanhan maailman rauniolla. Kirkkoisä *Augustinuksen*

klassinen 'Tunnustukset' puolestaan on Jumalan ylistystä, mutta samalla uskon sekä oman elämän syntien tilitystä. Uskonpuhdistus alkoi katumusliikkeenä ja se oli sitä myös syvimmältä olemukseltaan. Olivathan sille perustavanlaatuisia kysymykset todellisesta parannuksesta ja syntisen vanhurskauttamisesta. Vain tältä pohjalta uskonpuhdistus pystyi tuottamaan uskonopilliset tunnustukset sekä laulamaan virsissä ja liturgiassa 'Herralle uuden laulun'. *Paul Gerhardt* (1607-1676) ja muut suuret kirkomme virsirunoilijat lauloivat ylistystä Jumalalle ennennäkemättömän syvällisesti. Usein ajatellaan, että se oli mahdollista siitä huolimatta, että he kuuluivat luterilaisen puhdasoppisuuden (ortodoksian) aikaan, mutta asia on juuri päinvastoin. Sen tähden, että he olivat 'puhdasoppisia' ja taistelivat oikean uskon puolesta, he kykenivät luomaan tällaisen virsisaarteiston. Milloin loppuu tyhjänpäiväinen ja historiallisesti kestävä puhe 'kuolleesta puhdasoppisuudesta'?

Nämä tunnustuksen mainitut kolme yhteenkuuluvaa puolta ovat löydettävissä myös keskiajan tunnetuilta roomalaiskatolilaisista teologeilta, jotka olivat myös merkittäviä liturjeja. Samoin idän ortodoksisessa kirkossa on aina korostettu 'ortodoksian' tarkoitavan sekä oikeaa oppia että ylistystä.

Kaikesta tästä huolimatta emme voi tehdä sitä johtopäätöstä, että mahtavien virsien ja liturgioiden laulaminen sinänsä riittää ja uskontunnustus siten upotettaisiin osaksi liturgiaa. Monet protestantit laulavat mielellänsä hienoja vanhoja virsiä, joissa kirkas-tetaan Jumalan Pojan inkarnaatiota, lihaantuloa ja Pyhän Kolminaisuuden salaisuutta. Mutta se ei heille merkitse sitä, että nämä olisivat heille totta ja todellisuutta! Siksi uskontunnustuksilla liturgisen tehtävän lisäksi on myös opin ilmaisemisen tehtävä. Tästä ei saa antaa periksi.

Taivaassa tunnustus on yksinomaan ylistystä (Fil.2:11, vrt. myös Ilmestyskirjan hymnit). Taivaassa ei ole harhaoppeja eikä virheitä. Silloin ihmisiä väärään uskoon ja epäuskoon johtava Antikristus on vihdoinkin kukistettu. Maan päällä kuitenkin Jumalan ylistys sisältää aina uskon tunnustamisen sekä tämän uskon opillisen sisällön julkituomisen. Nämä opinkohdat ovat tosia! "Syntyi Neitsyt Mariasta, ...on samaa olemusta kuin Isä." Tällaisia lauseita ei oikeastaan voida rukoilla tai laulaa, ellei haluta uskoa niitä todeksi. Mainittu ulkokohtaisuus on vakava oire uskonpuhdistuksen kirkon ja sen sanoman heikkenemisestä. Ei ole olemassa kirkkoa ilman todellista tunnustusta, jonka se ottaa elämää kantavana totuutena. Liturgia juuri on tällaisen tunnustuksen luonnollinen seuraus. Osuvasti onkin esitetty, että sanontaa 'miten rukoilet, siten uskot' (*lex supplicandi lex credendi*) ei ainoastaan voi, vaan se on pakko myös kääntää toisin päin. Yhtä varmaa kuin se, että kirkon historiassa oppi, dogma on yleensä ensin rukoiltu ja vasta sitten määritelty opinkohdiksi, samoin alkukirkossa uskon tunnustaminen edelsi liturgian muovautumista.

Tunnustuksen alkuperä

Miten sitten uskontunnustukset Kristuksen kirkossa Uuden testamentin mukaan syntyivät? Halusivatko oppineet teologit antaa lennokkaan ajatustyön seurauksena metafysisiä määritelmiä tai teologisia muotoiluja? Pyrkivätkö he mieluummin sanoin se-

littämään sanoinkuvaamatonta salaisuutta Kristuksen persoonasta kuin että olisivat tyytynneet olemaan hänen yksinkertaisia seuraajiaan? Kokoontuivatko opetuslapset nykyaikaisten teologisten konferenssien tavoin muotoilemaan sellaisia opillisiä sovitteleura-kaisuja, joissa erilaiset teologiset näkemykset saataisiin lutviutumaan toisiinsa? Oliko heidän tarkoituksenaan luoda liturginen kaava? Tällaisesta ei suinkaan ollut kysymys.

Uskontunnustukset eivät ole syntyneet ihmisten aloitteesta, vaan Kirkon Herran tahtomina ja synnyttäminä. Jeesus itse kysyi opetuslapsiltaan: “Kenen ihmiset sanovat Ihmisen Pojan olevan?” Tätä seurasi kysymys, joka ei jättänyt sijaa tulkinnoille: “Kenenkä te sanotte minun olevan?” (Matt.16; 22:42) Tämän kysymyksen perusteella Jeesus itse on synnyttänyt uskontunnustukset ja siten myös perustan koko kristilliselle dogmalle. Paavalihan mainitsee (1.Tim.6:13) Jeesuksesta, “joka Pontius Pilatuksen edessä todisti, tunnustan hyvän tunnustuksen...” Tässä ei ole kysymys tunnustamisesta pelkkänä myöntymisenä tuomarin edessä tämän kyselyssä kuka Jeesus oikein oli. Tosiasiassa Jeesuksen itsestensä antama ‘hyvä tunnustus’ todistaa, kuka hän oli ja myös samalla tekee hänestä ensimmäisen todistajan eli marttyyrin.

Sen tähden kirkon tunnustus on perimmäiseltä olemukseltaan vastaus. Mutta se on uskon vastaus kysymykseen, jonka Jeesus Kristus lihaksi tulleen Jumalan ilmoituksen synnyttää. Kuka hän on? Tätä kysymystä meille ei esitä kukaan muu kuin Jeesus itse. Se koskee kaikkia, jotka kuulevat evankeliumin, niin opetuslapsia kuin kirkkoa ja lähetyksentäitä kaikkina aikoina. Se esitetään niin filosoifeille ja historiantutkijoille kuin pienille lapsille, jotka ovat vasta oppineet ristimään kätensä ja laulamaan Jeesukselle: “Ystävä sä lapsien.” Olkoon vastaus mikä tahansa, kukaan ihminen ei voi kulkea ohi vastaamatta tähän kysymykseen. Kirkon tunnustukset eivät halua olla muuta kuin vastausta tähän samaan kysymykseen. Tämä koskee yksikertaisia alkukirkon tunnustuslauseita, ekumeenisiä uskontunnustuksia ja uskonpuhdistusajan oppitunnustuksia. Kaikki ne tahtovat omalla tavallaan suojata ja turvata erilaisilta vääriiltä tulkinnoilta alkuperäisen tunnustuksen: Jeesus on Kristus. Kaikki kirkon tunnustukset ovat siis vastauksia eivätkä mitään inhimilliseen kyselyyn perustuvia kannanottoja Jeesuksen asettamasta kysymyksestä, kuka hän on.

“Kenenkä te sanotte minun olevan?” Tämä kysymys on annettu opetuslapsille ryhmänä. Siihen Pietari omasta henkilökohtaisesta vakaumuksestaan vastaa: “Sinä olet Kristus!” Tämän hän sanoi kaikkien muiden puolesta. Sama Pietari sanoi: “Me uskomme ja ymmärrämme, että sinä olet Jumalan Pyhä.” Tämä on toinen piirre kirkon tunnustuksessa. Se on aina yhden ihmisen sydäimestä nouseva uskon tunnustus. Ja kuitenkin samalla se on monien (huom. ‘me’) tunnustus, joka ilmaisee kirkon suuren yksimielisyyden.

Apostolinen uskontunnustus (*credo*) alkaa sanoilla: “Minä uskon...” Nikean tunnus-

tus sen sijaan alkaa sanoilla: “Me uskomme...” Edellinen on kastetunnustus ja jälkimmäinen kirkolliskokousten ja jumalanpalveluksien tunnustus. Molemmat kuuluvat yhteen. Miten sitten Pietari uskalsi muilta kysymättä vastata muiden puolesta? Miten suuri luterilainen opettaja *Philip Melancthon* uskaltaa aloittaa laatimansa luterilaisen kirkon päättämisen Augsburgin tunnustuksen sanoilla: “Seurakuntamme opettavat suuren yksimielisyyden vallitessa...” ilman mitään kirkolliskokouksen päätöstä tästä suuresta yksimielisyydestä? Miten luterilaisten Tunnustuskirjojen usein käyttämä muotoilu ‘me uskomme, opetamme ja tunnustamme’, on aina saanut niin voimakkaan vastaanoton? Kaikkia uskontunnustuksia ei ole samalla tavoin otettu vastaan, sillä vain muutama vanha uskontunnustus on hyväksytty kirkossa. Mutta missä näin tapahtui, siellä löytyi varma vakuus siitä, että tämä kirkon suuri ‘Me’ eli koko oikeauskoisen kirkon ääni todella puhui.

Tämä rinnakkaisasettelu ja vuorovaikutus minä- ja me-ilmaisujen välillä käy yksilökeskeisesti ajattelevan nykyihmisen ymmärryksen yli. Me modernit protestantit ajattelemmekin, että uskontunnustukset syntyvät siten, että suuri joukko yksilöitä kokoontuu yhteen ja he muotoilevat tunnustuksen, joka on kutistettu uskonsisällöltään selkälaiseen minimiin, johon kaikki voivat yhtyä. Tähän tapaan syntyikin moderneja ‘uskontunnustuksia’, jotka kuitenkin tosiasiansa ovat vain jonkin uskonnollisen organisaation periaatepykälää.

Kirkon tunnustuksella on toisenlainen alkuperä. “Ei liha eikä veri ole sitä sinulle ilmoittanut vaan minun Isäni, joka on taivaissa.” Tämä oli Jeesuksen vastaus Pietarin tunnustukseen. Paavali taas lausuu: “...ettei kukaan voi sanoa: ‘Jeesus olkoon Herra’ paitsi Pyhässä Hengessä.” (1.Kor.12:3) Ortodoksisen kirkon liturgiassa johdantolauseessa uskontunnustukseen sanotaan: “Rakastakaamme toisiamme, että voisimme yksimielisesti ja yhdestä suusta ylistää Isää ja Poikaa ja Pyhää Henkeä.” Luther puolestaan opettaa katekismuksessaan: “Uskon, etten voi omasta voimastani enkä järjestäni uskoa Herraan Jeesukseen Kristukseen enkä tulla hänen luokseen, vaan Pyhä Henki on kutsunut minut evankeliumin sanalla. ... samalla tavoin hän kutsuu kokoaa, valaisee ja pyhittää ja Jeesuksen Kristuksen yhteydessä varjelee koko kristikunnan ainoassa oikeassa uskossa.” Todellisesti uskoa ja tunnustaa on yksi ja sama asia niin yksittäisen kristityn kuin koko kirkon kohdalla. Molemmissa on kyse Pyhän Hengen työstä. Juuri tämä on Kristuksen kirkon salattu yksimielisyys. Tässä merkityksessä evankeliumiin vastauksen antava tunnustus on Pyhän Hengen kokoaman ja luoman kirkon eli pyhien yhteisön vastaus.

Tunnustuksen tehtävä

Jos ymmärrämme tunnustuksen edellä kuvatulla tavalla, sillä on kaksi tehtävää. Tunnustuksen tehtävät ovat yhtäältä koota ja toisaalta erottaa. Jälkimmäisen tarkoitus, joka on useimmin tapetilla, on harhan poissulkeminen kirkosta. Mutta se on vain vastakappale tunnustuksen kokoamistehtävälle. Kirkko kokoontuu tunnustuksensa äärelle! Tätä usein arvostellaan sanomalla, että näin tunnustus saa liikaa painoarvoa, sillä todellinen kirkkohän kokoontuu Raamatun eikä tunnustuksen äärelle. Tottakai kirkko

kokoontuikin Raamatun äärelle, mutta oikein ymmärretyin Raamatun äärelle! Kaikilla kirkoillahan on sama Raamattu - myös harhaoppisilla. Mutta vastaamalla evankeliumiin sisältyvään kysymykseen Jeesuksesta, tunnustus tuo esille oikean ymmärryksen Raamatusta ja asettaa tunnustuksen samasta Raamatun (väärin)käyttämisestä nousevaa harhaoppista tulkintaa vastaan.

Apostolisen ajan kirkko ymmärsi oikein Vanhan testamentin nähdessään Jeesuksen luvattuna Kristuksena, Messiaana. “Sillä juutalaiset olivat jo sopineet keskenään, että se, joka tunnusti hänet Kristukseksi, oli erotettava synagogasta.” (Joh.9:22). Viimeistään siinä vaiheessa, kun alkukirkko ja Paavalin seurakunnat laajensivat tunnustuksensa ‘Jeesus Kristus on Herra (*Kyrios*)’, kävi ilmeiseksi, ettei tämän tunnustuksen kanssa enää ollut tilaa synagogassa. *Kyrios* on se termi, jolla Jumala ilmoitti itsensä. Sillä sana *kyrios* merkitsi kreikankielisessä Vanhassa testamentissa sitä, mikä hepreankielisessä tarkoitti Jumalaa. Näin kirkko joutui erilleen synagogasta ja samalla myös hellenistisistä mysteeriuskonnoista ja niiden jumaluuksista (*kyrioi*). Tämä merkitsi myös irrottautumista Rooman valtakunnan keisarikultista (*kyrios Kaisar*).

Ensimmäisen vuosisadan lopulla salaoppeihin, väärennettyihin pyhiin kirjoituksiin ja Raamatun tekstin hylkäämiseen perustuva harhaliike gnostilaisuus soluttautui kirkkoon ja valtasi kristikunnasta mahdollisesti jopa enemmistöaseman, esimerkiksi Egyptin ja Syyrian. Tämän pakanuuden muodon edustajat väittivät sen olevan kristinuskon puhtaampi ja henkistyneempi muoto. Tällöin oikeuskoinen kirkko kerääntyi tunnustuksensa ympärille ja tunnusti Pojan todellisen lihaantulon eli inkarnaation. Juuri ‘rakauden apostoli’ Johannes käytti tätä tunnustusta sulkeakseen pois mainitun harhaopin kirkosta. Varmastikin nämä gnostilaiset opettajat uskoivat Jeesukseen ja halusivat osoittaa hänelle mitä suurinta arvontoa kieltämällä Jeesuksen ruumiin lihallisen todellisuuden. Johannes kuitenkin nimitti näitä vääriksi profeetoiksi ja jopa antikristuksiksi sekä kielsi kristittyjä edes toivottamasta heitä tervetulleiksi (1.Joh.4:1-3; 2.Joh.7). Näin voisimme jatkaa oppihistoriaa eteenpäin. Oikean kirkon kokoaminen ja harhan torjuminen on ollut kaikkien vanhan kirkon ja uskonpuhdistuksen ajan suurten opillisten julistusten päämääränä.

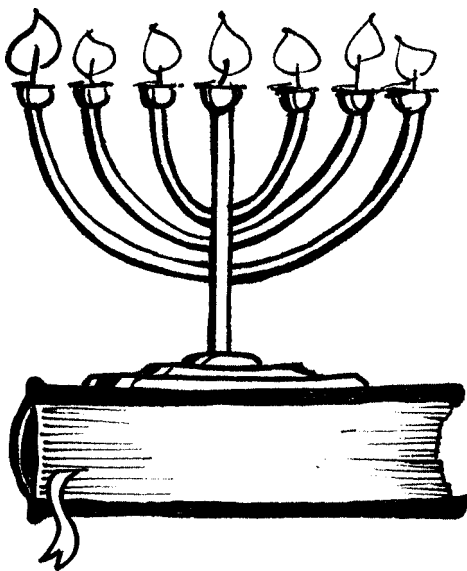
Synnin valtaamassa maailmassa totuuden ja valheen erottaminen ei ole helppoa ja sitä vaikeampaa se on mitä suuremmasta totuudesta on kyse. Kuka aikoinaan Jerusa-

lemissa pystyi tunnistamaan oikean Jumalan lähettämän profeetan? Oliko oikea profeetta Jeremia, joka yksin vastoin kaikkia muita ennusti kaupungin tuhoa, vai monet profeetat, jotka julistivat kaupungin ihmeellistä vapautumista? Oli kyse uskosta, väärästä uskosta niin kutsuttuun 'Jumalan sanaan' ja oikeasta uskosta aitoon Jumalan sanaan. Oikean Jumalan sanan tunnistaminen ja sen uskon kautta hyväksyminen on Uuden testamentin mukaan Pyhän Hengen lahja. Raamatun oikea ymmärtäminen on Pyhän Hengen työ. Sillä tässä maailmassa, jossa 'Valheen Isä' pyrkii peittämään ihmiset, jopa Jumalan sana joutuu väärin tulkintojen kohteeksi. Sen tähden kirkko lakkaamatta rukoilee, että Herra pitäisi kirkkonsa kestäväenä sanassa ja totuudessa. Se tietää, ettei se pyydä sitä turhaan. Sillä eräs toinen myös rukoilee kirkon kanssa ja sen puolesta. Hän on meidän armollinen Ylipappimme, joka viimeisenä iltana ennen kuolemaansa ei rukoillut kirkkonsa puolesta ainoastaan sitä, että 'he olisivat yhtä', vaan myös sitä, että 'he olisivat yhtä totuudessa'! "Pyhitä heidät totuudessa; sinun sanasi on totuus." (Joh.17:17) Huolimatta ihmisten häilyväisyydestä ja kristittyjen alituisesta vaarasta joutua harhaan, tämän rukouksen varassa ja ainoastaan sen varassa säilyy varmuutemme siitä, ettei kirkko voi kadottaa totuutta, jos se pysyy Raamatun sanassa ja tunnustaa yksin sen ohjenuorakseen.

Tunnustus ja Raamattu

Kirkon historiasta on löydettävissä kohtalokkaita esimerkkejä siitä, mitä tapahtuu, kun Raamatun rinnalle otetaan jokin toinen ilmoituksen lähde. Rooman kirkko päätti Trenton kirkolliskokouksessa (1545-1563) asettaa kirkon tradition Raamatun kanssa yhtäläiseksi ilmoituslähteeksi. Tämä käynnisti kehityksen, jota voidaan parhaiten seurata mariologian (oppi Mariasta) kohdalla. Ensiksi syntyi oppi Marian tahrattomasta sikiämisestä, mikä johti Marian tahrattoman sydämen kulttiin. Sitten vuorossa on ollut oppi Marian ruumiillisesta taivaaseenottamisesta ja seuraavaksi on luvassa oppi Mariasta armon välittäjänä (*mediatrix*). Jossain paikoin Maria-kultti on saanut puoliksi, jollei kokonaan pakanallisen luonteen, jota on vaikea erottaa ikivanhasta suuren äitimaa-jumaluuden palvonnasta. Mikä kehitys onkaan tapahtunut!

Protestanteilla ei ole kuitenkaan mitään aihetta ylimieliseen röyhistelyyn. Onhan kristikunnassa olemassa käsite solidaarisuus. Me kärsimme Rooman synneistä kuten se

meidän. Voimme vain murheella ja rukouksen hengellä seurata tapahtunutta ja pyytää, että pysyisimme kestävinä Raamatun sanassa. Meidän tehtävämme on paneutua syvemmälle Raamattuun myös mariologian kohdalla, kuten Luther niin ihanasti teki kirjassaan Marian ylistyslaulu.

Tämänkin valossa on mieletöntä ja epäoikeutettua väittää, että luterilaiset pitäisivät tunnustusta korkeammassa asemassa kuin Raamattua. Tämän syytöksen selitetään johduvan siitä, että luterilaisille Raamattu ei ole seitsemällä sinetillä suljettu kirja, jota ei voi ymmärtää muuten kuin erehtymättömän viran antaman selityksen avulla, vaan se voidaan selvästi ymmärtää vanhurskauttamisopin valossa, jonka varassa kirkko seisoo tai kaatuu. Luterilaiset isät ovatkin opettaneet, että Raamattu selittää itse itseään (*sui ipsius interpretes*) niille, jotka sitä lukevat ja kuulevat Pyhän Hengen voimassa. Tässä merkityksessä Raamattu todella on selvä ja ymmärrettävä. Siksi kirkon tunnustuskin on olemassa. Siten se olemassaolollaan ilmaisee oikean raamatukäsityksen. Luterilainen kirkko pitää tunnustustansa, jonka perusteella se arvioi kaikkea opetusta ja tekee opilliset päätöksensä selviin raamatunkohtiin nojautuen, ei tyhjentävänä mutta oikeana Raamatun selityksenä. Tunnustus voidaan kyseenalaistaa vain siinä tapauksessa, että pystytään osoittamaan sen edustama opetus Raamatusta väääräksi.

Luterilaisen ja reformoidun kirkon käsitykset poikkeavat jyrkästi toisistaan niin tunnustuksen sisällöstä kuin myös sen olemuksesta. Maineikas reformoitu teologi *Karl Barth* korosti, että tunnustuksen merkitys on aikasidonnainen ja paikallisesti rajoittunut. Tämä näkyikin siinä, että reformoidulla kirkolla on useita tunnustuksia (Heidelbergin, Gallian, Skotlannin, Sveitsin tunnustukset), joita käytetään eri maissa. Augsburgin tunnustus on sen sijaan maailman kaikkia luterilaisia sitovia. Onko tällainen tunnustuskäsitys luterilainen ‘hybris’ vai onko sen takana vakaumus, että Raamatun opetukset ovat samat kaikille ihmisille kaikkina aikoina kaikissa paikoissa? Jos pastorit veloitetaan sitoutumaan ainoastaan Raamattuun, kuten monissa reformoiduissa kirkossa tehdään ja äärimmäistapauksessa jätetään kunkin pastorin päätäntävaltaan, opettaako tämä unitarismia eli kolmiyhteisen Jumalan kieltämistä vai kolminaisuusoppia, tämäkö on Raamatun oikeaa arvostamista? Kirkon historia epäamättömästi osoittaa, että siellä, missä tunnustuksen auktoriteetti Raamatun oikeana selityksenä on vähentynyt, siellä myös Raamatun auktoriteetti syrjäytetään. Raamattu on luterilaisen käsityksen mukaan ohjeellinen ohje (*norma normans*) ja tunnustus ohjeenalainen ohje (*norma normata*). Tässä mielessä luterilaisessa kirkossa tunnustuksen auktoriteetti ei ole vähempi kuin Pyhän Raamatun, joka selittää itse itseään. Tämä erottaa meidät reformoidusta tunnustuskäsityksestä (ja samoin kuin käytännössä monien luterilaisten tunnustuskäsityksestä, joiden teologiaa ohjaa filosofia, vanhaliberaali idealismi jne.), koska siinä tunnustus on kirkkoa sitova, sikäli kuin (*quatenus*) se on yhtäpitävä Raamatun kanssa. Luterilaiset pastorit ovat sen sijaan veloitettut pitämään tunnustustsansa kiinni, “koska (*quia*) sen sisältö on saatu Jumalan sanasta ja koska se lujasti ja tukevasti nojautuu Jumalan sanaan.” (Yksimielisyyden ohje) Tämä ‘koska’ edellyttää vakaata uskoa Pyhään Raamattuun ja sen selkeyteen.

Luterilainen kirkko haluaa seistä jatkumossa halki kaikkien aikojen kulkevan kirkon kanssa. Lutherin kirkko oli sama kuin kirkkoisä Athanasiuksen, ja luterilainen

kirkko - mikäli se ei ole luopunut perinnöstään - on sama kuin Augsburgin tunnustuksen kirkko. Sen tähden emme voi hyväksyä Karl Barthin tavoin aika- ja paikkasidonaista tunnustuskäsitystä. Luterilaiset Tunnustuskirjathan alkavat juuri vanhan kirkon (apostolisella, Nikean ja Athanasiuksen) uskontunnustuksilla. Sen tähden kirkkomme paimenet on velvoitettu pitäytymään Tunnustuskirjoissa ilmaistuihin opillisiin päätöksiin. Tämä ei tarkoita sitoutumista Tunnustuskirjojen kaikkien raamatunkohdienten yksityiskohtaisiin selityksiin vaan sen oppiin, koska uskomme järkähtämättömästi, että se on johdettu Jumalan sanasta ja se lujasti ja tukevasti nojautuu siihen.

Siten tunnustus ei ainoastaan yhdistä nykyistä sukupolvea vaan myös kaikkina aikoina olemassa olleen oikeaoppisen kirkon. Emme ole siis yhdistyneet ja ole kirkollisessa yhteydessä sekä todellisessa uskon yksimielisyydessä vain tällä hetkellä elävien kanssa, vaan myös niiden kanssa, jotka ovat tunnustaneet oikean uskon meitä ennen ja tunnustavat meidän jälkeemme, so. kaikki pyhät kirkon alusta viimeiseen päivään saakka. Tämä uskon ja tunnustuksen yhteys ja ykseys ulottuu myös maan päällä taistelevan kirkon tunnustajien (*ecclesia militans*) ja riemuitsevan kirkon (*ecclesia triumphans*) välille taivaassa, jossa tunnustus saa yksinomaan Kristuksen ja Jumalan ylistyksen muodon. Tämä on luterilaisen tunnustuksen syvin merkitys.

Tunnustuksen lopunajallinen ulottuvuus

On vielä nostettava esiin yksi näkökulma tunnustuksesta, joka löytyy sekä Uudesta testamentista että luterilaisesta tunnustuksesta. Kyseessä on sen eskatologinen (oppi viimeisistä ajoista) ulottuvuus.

Näin olemme tahtoneet vakuuttaa Jumalan kasvojen edessä ja koko kristikunnan, sekä nykypolven että jälkipolvien kuullen, että juuri nyt esitetty kaikkien edellä mainittujen ja selitettyjen kiistanalaisten opinkohtien selvitys vastaa meidän opetustamme, uskoamme ja tunnustustamme. Siinä uskossa me tahdomme myös Jumalan armon avulla rohkein sydämin astua Jeesuksen Kristuksen tuomarinistuimen eteen siitä tiliä tekemään. (Luterilaiset Tunnustuskirjat, Yksimielisyyden ohje)

Onko edellä mainittu väite lausuttu väärän rauhan tai ylimielisen oikeauskoisuuden hengessä? Onko tässä luovuttu uskonpuhdistuksen nöyrästä asenteesta ja siirrytty pöyhkeilevään luterilaisuuteen? Ei suinkaan! Tässä ei puhu väärä inhimillinen varmuus (*securitas*) vaan Jumalan sanan antama uskon varmuus (*certitudo*). Näin Lutherkin tunnusti uskonsa Saksin vaaliruhtinaan pyytäessä häntä muotoilemaan Schmalkaldenin opinkohdat. Näiden opinkohtien varassa Lutherkin aikoi seistä viimeisenä päivänä tuomiolla. Suuressa tunnustuksessa Ehtoollisesta (1528) Luther pelätessään pian kuolevansa antoi yksityiskohtaisen selvityksen uskonsa sisällöstä.

Tahdon tällä kirjalla Jumalan ja koko maailman edessä tunnustaa uskoni kappaleelta kappaleelta, jossa aion pysyä kuolemaani saakka ja siinä - Jumala minua auttakoon - tästä maailmasta eritä ja astua Herramme Jeesuksen Kristuksen tuomioistuimen eteen.

Onko tässäkin kyse väärästä varmuudesta ja vääränlaisesta luottamuksesta omiin

raamatunselitystaitoihin? Ei suinkaan! Nytkin Luther aivan oikein opettaa Uutta testamenttia, jossa jokaisella tunnustuksella on iankaikkisuusulottuvuus. Kuoleman vaarassa maallisen tuomarin edessä, jolla on valta päättää kuolemanrangaistuksesta tai vapautuksen antamisesta, usko voidaan tunnustaa vain Pyhässä Hengessä (Matt.10:18). Kuka tahansa tunnustaakin Jeesuksen Kristuksen Herraksi, asettaa koko maallisen majansa vaakalaudalle ja kirjaimellisesti ottaa koko elämänsä painoisen riskin. Tämä on normaali asiointi kristitylle. Mutta hän ei silloin ainoastaan seiso maallisen tuomarin vaan myös taivaallisen Tuomarin edessä. Tunnustaja seisoo lakkaamatta ajan ja iankaikkisuuden, taivaan ja helvetin rajalla. Vanhan kirkon tunnustajat ymmärsivät tämän hyvin. He tiesivät myös jotain muuta sen lisäksi. Niin kuin uskon tunnustamisen seuraamukset ulottuvat iankaikkisuuteen, samoin uskon maanpäällinen tunnustaminen jatkuu taivaassa. Uskomme alkaja on myös sen päättäjä (1.Tim.6:12; Hepr.3:1). “Sen tähden, jokaisen, joka tunnustaa minut ihmisten edessä, minäkin tunnustan Isäni edessä, joka on taivaassa.” (Matt.10:32; Ilm.3:5) Kristuksen tunnustaminen ei ole lähtöisin ihmisen omasta ymmärryksestä, kuten käy ilmi ensimmäiselle tunnustajalle, Pietarille, lausutuista sanoista: “Autuas olet sinä...” (Matt.16:17) Maanpäällisen rukouksen lisäksi Herramme Kristus rukoilee jatkuvasti puolestamme Isän edessä taivaassa. (Joh.17) Kyseessä ei ole siis ainoastaan kirkon tunnustus maan päällä vaan myös kirkon Herran tunnustus meistä taivaassa. Vasta sitten kun olemme kuulleet tämän tunnustuksen, ymmärrämme mitä se merkitsee, että olemme sisällytetty Jeesuksen meistä antamaan tunnustukseen. Silloin ymmärrämme täydellisesti, mitä kirkon maanpäällinen tunnustus merkitsee. Tunnustus on kirkon - taivaat ja maat kattava ‘Me’ - vastaus Kristuksen evankeliumiin.

”Miksi luterilainen kirkko on tunnustuksen kirkko? Tarkoittaako se ihmisen nostamista Jumalan sanan rinnalle? Tämä kirjoitus vastaa näihin kysymyksiin selvittämällä Pyhän Raamatun ja tunnustuksen suhdetta. Raamatusta se osoittaa, miten usko on oikeaa Raamatun oppia tunnustavaa elävää Kristuksen uskoa. Kysymys ‘Raamattu vai tunnustus’ on siksi virheellinen. Raamattu ja tunnustus ovat yhdessä kuten maasto ja sen tarkka, luotettava kartta.” **teol.tri Anssi Simojoki**

“Sassen artikkeli johtaa oivaltamaan, kuinka elintärkeää kristityn ja koko kirkon on pitää kiinni Jumalan osoittamasta oikeasta Kristus-tunnustuksesta. Juuri sen ympärille tulisi kaikkien kristittyjen ryhmittyä ja siinä löytää keskinäinen yhteys.” **kirkkoherra, teol.tri Petri Hiltunen**

Hermann Sasse (1895-1976) oli syvälinen luterilainen oppinut ja tinkimätön kirkkostaistelun mies, ei vain Kolmannen valtakunnan aikana 1933-1945 vaan myös sodanjälkeisissä teologisesti sekavissa oloissa. Hän teki elämäntyönsä Erlangenin yliopiston professorina ja myöhemmin Australian luterilaisen kirkon pappisseminaarin opettajana. Vielä kuoltuansakin hän puhuu ja opettaa.

Tämä vihko jatkaa Suomen Luther-säätiön **Aamutähti**-sarjaa. Sen toimittajina ovat rovasti, **teollis. Simo Kiviranta** ja pastori **Juhana Pohjola**.

Suomen Luther-säätiö
Aamutähti
Nro 3.

ISBN 951-98519-2-5